

Hatırlamaya değerdir ki Kur'an-ı Kerim'e göre dinin beş ana gerekliliği vardır.

1. Allah'ın varlığını ispat etmek ve O'nun sıfatlarını açıklamak
2. İnsanın içindeki ruhani kabiliyetleri beyan etmek ve ispatlamak
3. Ruhani kabiliyetlerin kemale ermesi için gerekenleri beyan etmek.
4. Ölümden sonraki hayat hakkında bir şeyler beyan etmek; ispatlamak
5. Bütün bu konuların ilmi tarafını açıklamakla kalmayıp; ameli tarafını da anlatmak ve Allah (c.c.) ile resmen grştrmek. Tüm ruhani kabiliyetlerin kemale ermesini sağlamak ve öbür dünya için hazırlamak.

Diğer dinler de bu temel konuların açıklanması konusunda hemfikirdirler ama İslam bunlara kendisine has ve üstün bir şekilde cevap veriyor.

Hiçbir dini kitap bu konularda yakınından bile geçemez. Alın Tevrat'ı ve başından sonuna kadar okuyun; sonra alın İncili ve aynı şekilde bitirin. Sonra Veda'ları alın ve baştan sonuna kadar okuyunuz.

Tüm dünyanın Allah'a (c.c.) zaten inandığı var sayılmıştır ve o kadar. Sanki bu konuda kimsenin bir itirazı yoktur; müdafaa edilmesi gereken bir konu yoktur. Yani iddialarını desteklemek için herhangi bir ispat sunmazlar. Aynı şekilde var sayılan Tanrının sıfatları hakkında da o kadar az konuşurlar ki gerçek arayış içinde olan bir insan o bilgiye razı olamaz; teselli bulamaz. Oysaki hem Allah'ın zatı ispatlanması gerekirdi hem ardından teker teker sıfatlarının açıklanması gerekirdi. Diğer semavi kitapların verdiği tek ispat bazı mucizelere dayalıdır ama bunları kabul etsek de sıfat meselesi eksik kalır. Bir kitap Tanrı'nın Gafur olduğunu iddia ediyorsa bunun

ispatını da sunmalıdır. Rahim olduğunu söylüyorsa Rahim olduğunu ispat etmelidir de. Sözün özü diğer semavi kitaplar bu temel prensibi hiçe saymışlardır. Ama hele bir Kur'an'a bakınız. Sadece varlığını iddia etmiyor; ispat da ediyor. Sonra sadece varlığın ispatıyla da kalmayıp teker teker sıfatlarını beyan edip ispatlıyor ve böyle yaparken yepyeni bir ilim pınarını açıyor. "Eğer Allah'ın bir sıfatı insanlarla alakalıysa ispatlanmalıdır çünkü böyle yapılmazsa sadece bir isimden ibaret olan bir varlık ispatlanmış olacaktır; ne yaptığı belli olmayacaktır" diyor.

### İnsanlarla alakalı olan sıfatların ispatı

Şu anda sadece bir örnek vermekle yetineceğim. Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurur;

ذِكْمُ اللَّهِ رَبُّكُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ ۖ فَاعْبُدُوهُ ۚ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ  
وَكَئِيلٌ - لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ -

(Enam 103-104)

Yani Allah (c.c.) ki aynı zamanda Rabbinizdir; O'ndan başka ilah yoktur. Her şeyi yaratan O'dur; O'na kulluk edin. O her şeyin vekilidir; görüp gözetendir. Unutmayın ki bu maddi gözleriniz O'na ulaşamaz; nitekim akıllarınız da. Gözleriniz ve akıllarınız O'nu tam manasıyla göremezler; anlayamazlar. Ama O kendisi hareket edip sizlere ulaşır; görünmesi ve anlaşılması için imkân yaratır. Bunu da sıfatlarının zuhuru vasıtasıyla yapar çünkü O son derece latif bir varlıktır; her şeyden de haberdardır.

Ayet bu sıfatları (Latif ve Habir) Allah'ın varlığının ispatı olarak sunuyor. Önce لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ

(Gözleriniz ve akıllarınız O'na ulaşamaz) denmiştir ama sonra bunun neden böyle olması gerektiği ve neden başka türlü olamadığı konusunu açıklamak için "Latif" ve "Habir"(1) (her şeyden her an haberdar) sıfatları beyan edilmişlerdir. Burada "Allah (c.c.) varsa göster; gözlerimizle görelim" diyenlerin itirazı ret edilmiştir. "Latif" varlıklar maddi gözlerle görünmezler; "Latif" kelimesinin anlamı budur zaten. Gözle görünen şey latif değildir. Hal böyleyken en latif varlık olan Allah nasıl maddi gözlerle gözüksün. Asıl sorulması gereken soru şudur ki O

gerçekten var mıdır? İşte bu sorunun cevabı “Habir” sıfatında gizlidir. O varlık öyle bir varlıktır ki insanı sürekli gözetlemektedir; en derin ve gizli olan cismani ve ruhani ihtiyaçlarından haberdardır ve onları karşılar. Birisinin olup bitenlerden haberdar olup olmadığı nasıl ispatlanabilir ki? Ancak her tür zaruret ve ihtiyacın karşılanıp karşılanmadığını inceleyerek. Örneğin birisi birisinin evine gittiğinde orada kendisini bekleyen bir oda ve temiz bir yatak görürse; “herhalde kendi kendine gelmiştir” diyemez. Ancak “demek ki ev sahibi her ihtiyacımı bilir; bu konulardan haberdardır ” denilebilir. Sonra sofranın hazırlanmış olduğunu görürse ve tam ihtiyacı olan şeyleri orada bulursa ev sahibini göremese de “kendiliğinden oluşmuştur” demeyecektir çünkü her adımda tam karşılanan ihtiyaçların görünmesi de son derece haberdar bir ev sahibinin var olduğunu gösterir. Aynı şekilde insanın cismani ve ruhani ihtiyaçları en ince detayına kadar karşılanıyorsa bu görünmese de her ihtiyaçtan haberdar bir Allah’ın var olduğunun ispatıdır. Görünmüyor olması ise “Latif” olduğunun ispatıdır; olmadığına değil.

### Allah’ın bazı sıfatları ikişer ikişer çiftler şeklindedir

Ayetten aynı zamanda son derece derin bir gerçeğe ulaşıyoruz. Allah’ın (c.c.) bazı sıfatlarının birer çift olduğunu görüyoruz. Nasıl ki erkek ve kadının birleşmesi neticesinde çocuk doğar; aynı şekilde böyle sıfatların beraber hareketi ve zuhuru netice yaratır. Örneğin en ince detayına kadar haberdar olmak ve ne kadar küçük ve önemsiz de olsa kaçırmamak ancak son derece latif bir varlık için mümkündür. Yani öyle bir varlık ki kâinatın her zerresinin seviyesine inip onunla tam bir birlik içinde olan varlık; her zerrenin içine sirayet etmiş olan bir varlık. Böyle bir zat ancak sonsuz latif bir zat olmak zorundadır. İşte bu sebeple Habir olan Latif de olmak zorunda ve birisi diğeri olmadan olmaz. Letafet tam manasıyla haberdarlığın da zuhurunu tetikler ve aynı şekilde haberdarlık letafeti gerektirir. Birbiri için cisim ve ruh gibidirler diyebiliriz. İlki ispatlanmamış olsaydı diğeri de ispatlanmamış kalırdı. Eğer “Habir” sıfatı insanın en derin ihtiyaçlarına kadar inip karşılamasaydı ayetin

وَهُيُذَرِكُ الْأَبْصَارَ

(O sizin seviyenize inip gözlerinize gözüdür) demesi de ispatlanmamış olurdu ve bu durumda “Gözleriniz O’na ulaşamaz” da boş bir iddia olurdu; ispat değil. Olsa olsa Allah’ın (c.c.) hiç olmadığını gösterirdi; “ulaşamıyorsa demek ki yoktur” dedirtirdi. Aynı şekilde “Latif” olması ispatlanmamış olsaydı “her şeyden haberdar” olması da şüpheli olurdu; ispatlanmazdı çünkü ancak kâinatın her zerresine sirayet etmiş ve onu her cihetten gören bir zat tam manasıyla “haberdar” sayılabilir. (2) “Latif” en ince ve en hissedilmeyen varlıkların bile içinde olan bir varlıktır ve böyle bir varlık makro dünyada maddi gözlerle görünemez. Mahfi olması tanımında vardır.

Yine aynı şekilde bu kadar her zerreye sirayet etmiş bir zatın “Habir” yani “her şeyden her anda her açıdan haberdar olması” da ispatlanmış olur. Bu iki sıfat birbiri için birer şahittirler.(3)

[1] Habir \*

[2] İnsanlar “haberdar” deyince “birkaç şeyden haberdar” anlamında derler. Bazı şeylerden haberdar olmasa da olur. Ama bu sonuçta bir eksiklikdir ve “Elhamdülillah” ayetine terstir. Yani insanın aklına gelebilecek her tür yüce sıfat ve güzellik O’nda vardır ve tüm kâinatın her zerresinden haberdar olabilmek insanın aklına gelebilen bir kavramdır. \*

[3] Burada aslında Allah (c.c.) tarafından büyük bir meydan okuma vardır. Normal evrimde ana ihtiyaçlar karşılanabilir (Bu bile tüm bilim adamları tarafından kabul edilmiş değildir) ama en ince ve en derin ihtiyaçların karşılanması kör evrimi aşar. Kör evrim “survival” yani “hayatta kalmayı” hedefler. İnce konuları hedeflemez; bir varlığı resmen bir sanat eseri hale getirmeye hiç ama hiç hedeflemez. İlk ve basit hedefi bile kördür; bir amacı yoktur. “Oldu oldu olmadı olmadı” der ve çarkı dönmeye devam eder. Ama insan kadar karmaşık bir yaratığın eğer incelendiğinde her tür maddi ve manevi, cismani ve ruhani ihtiyaçların karşılandığını görürsek bu Latif ve Habir bir Rabb’in var olduğunu ispatlayacaktır. \*

**Hz. Muslih Mevud Mirza Beşiruddin Mahmud Ahmed "Fazail-ul Kuran"**